

När viljan fanns

På vägen ned från slalombacken stannar jag bilen just när jag närmar mig bebyggelsen. Nu skall jag väl i alla fall göra mig tid att återuppliva ett gammalt minne. Jag ska försöka att ta mig fram genom buskarna och leta rätt på den plats, där Gesunda Folkpark låg på 40-talet. Men just där jag tänker mig att gå är en villa under uppförande. På en stege står en ung man med målarpyts och pensel. Jag vågar mig fram för att höra, om jag kan få gå över hans tomt och om han känner till, om där bor folk i granntomtens byggnader. När jag nämner avsikten med mitt besök på platsen och han hör namnet Gesunda Folkpark, skiner han upp och säger, att detta har han faktiskt hört talas om. Han tycker att det skulle vara intressant att få veta mer om detta. Han klättrar ned från stegen och ställer ifrån sig målarpytsen. Vi fortsätter tillsammans bort över tomten, och han berättar att han träffat folk i byn, som talat om att här skulle ha funnits en folkpark. Men ingen har kunnat visa honom var den legat. Vi letar rätt på platsen, alltmedan jag berättar för honom "sagan" om Gesunda Folkpark. För en saga måste det väl näst intill vara. Något som folk hört talas om, när de var små, men som ingen vet något om nu. Ingen vet ens var platsen låg.

Jag sitter i begrundan med ett amatörfoto framför mig. Bilden visar åtta unga grabbar från Gesunda, och i händerna har de krattor och andra verktyg. Och de sitter på "Måstäpps" gamla dansbana. Året är 1938. En epok är slut. Det glada 20-talet minns ingen av oss som sitter här så mycket av. Jo, kanske litet ändå. De "stora" pojarna i sina che-

Ett arbetslag har reparerat dansbanan. Övre raden fr. v. Dunderull Rune, Stunis Karl, Olans Gunnar, Kulär Sven. Nedre raden fr. v. Kall Gunnar, Lund Nils, Erland, Fält Gunnar.

viotkostymer och flickorna i knäkorta klänningar och ”Garbohattar”, som dansade den tidens modedans ”step” på denna utedansbana.

Nu var det vi, som skulle ta vid, när de äldre pojkarna lagt av. Majstångsresningen och midsommardansen måste ju någon ordna med. Men dansgolvet bestod mest av ruttna bräder och hade hål på många ställen. Så nu gällde det att skaffa virke till nytt golv först och främst. Vi kom på idén att gå runt till folk i alla gårdar i Gesunda och be dem hjälpa oss med bräder. Gesundaborna har ju av gammalt varit vana att hjälpa varann. Och har det varit fråga om hjälp till självhjälp har de alltid ställt upp. Annars hade väl varken lyse eller telefon kommit till Gesunda, för den delen. Och de visade sin goda vilja även denna gång. Vi fick bräder i varje gård. Och fick vi hela stockar i stället, så var inte det heller något problem. Det fanns ju såg i Gesunda. Allt tycktes gå i lös. Och alla ställde upp gratis, utan ersättning. Nu var midsommarfesten räddad i och med att vi spikat på det nya golvet.

Men nya problem dök upp. Att gå runt med en hatt i ex och ”skramla” in pengar till musik var inte längre någon brukbar metod. Musiken, som tidigare var ganska enkel och billig att engagera, hade nu blivit moderna dansorkestrar, som måste beställas genom musikförmedling. Tillstånd att anordna offentliga danser, stimavgift, ordningsvakter

m m. Inte kunde vi lägga ut pengar själva till sådant. Det räckte väl, när vi gjorde allt arbete gratis, det var vi eniga om. Tankar började därför framföras att köpa eller arrendera mark, lämplig för festplats. Ett område vi kunde disponera efter de förutsättningar, som var för handen. Där vi kunde inhägna, bygga ny och större dansbana med musik-estråd samt uppföra byggnader nödvändiga för en festplats. En interimstyrelse valdes, och den var verkligen i startgroparna på nolldid. Snart hade den fått tips om ett markområde, vackert beläget ovanför byn vid Gesunda-ån, vilket vi fick arrendera på 49 år. Någon diskussion om föreningsform var det nog aldrig. Folkparkernas stadgar passade bäst för den verksamhet vi tänkte bedriva. Vi tryckte stadgar, och snart var Föreningen Gesunda Folkpark registrerad och klar.

Våren och försommaren 1939 blev hektisk, det var ju en till synes övermäktig uppgift vi påtagit oss. Utan kontanta pengar — med två tomma händer stod vi där. Men friskt vågat är ju till hälften vunnet. Och många bybor "tände" på dessa pojkers friska takter och framåtanda. Och klart är nog att hade vi inte fått sådant gensvar från byborna, så hade vi nog inte klarat av allt detta, som vi gjorde. Byggnadskunnigt folk, som välvilligt ställde upp på ledig tid, som på den tiden var kvällar och helger. I sluttningen ner mot Gesundaån gjöts fundament för musikestråd och dansgolv. Virke till dessa byggnationer åstadkoms även denna gång genom att välvilliga bybor skänkte virket, varje gård allt efter graden av välvilja och förmåga. Allt som måste köpas måste ske på kredit med betalningsanstånd, där vi själva med våra namn fick vara garanter. Bl a måste trädstängsel anskaffas för att inhägna området. Högtalaranläggning anskaffades på samma villkor, som ovan nämnts. För en festplats nödvändiga byggnader uppfördes, och en del planeringsarbeten utfördes inom parkområdet.

Midsommar 1939 var det premiär för Gesunda Folkpark. Att få publik var inga problem, folk strömmade till i massor. Inträdesbiljetten kostade 1 krona, och en dansorkester kostade för en kväll c:a 100—150 kr. S k dragplåster för publiken förekom emellanåt. En stark karl, som åtog sig att hålla den starkaste häst, uppträdde sommaren 1940 inför en publik på närmare 2 000 personer. En av byns jordbrukare ställde upp med sin nordsvenska, men han kom till korta i dragproven, och ägaren fick med blandade känslor vända hem med sin "odugliga" häst. Gesundas damer ställde upp med kaffekokning och servering, med prima

hembakat bröd till. Om de blev välbärgade på kommersen må vara osagt, men en hedervärd insats gjorde de. Alkoholproblem av störande format fanns ej. Och om det förekom någon enstaka ”druttjikall”, så var de av det lugna och godmodiga slaget. Och i förekommande fall så hade vi ju två stycken uniformerade ordningsvakter, vilka gjorde sin plikt med bravur. Ja, så nitiska var de, att de vid en midsommarfest kastade ut en sk pedalhjälte och vinnare av cykeltävlingen ”Siljan runt”. Spritförtäring eller bråkigt uppträdande var nog ej orsak till avhysningen. Snarare förhöll det sig så, att denne idol helt grötmyndigt berett sig tillträde till parken utan att betala den krona, som biljetten skulle ha kostat. Så någon näsa för P R hade man inte på den tiden.

Under sommaren 1940 utfördes inom parkområdet en del schaktningar för hand, så att säga, med den tidens verktyg, som bestod av spade, korp och järnspett. Andra världskriget pågick ju då, och så hände det sig att några norska pojkar i sina gröna uniformer välvilligt ställde upp och hjälpte oss med dessa arbeten. De hade flytt från Norge undan tyskarna och hade nu fått en fristad i Gesunda. Om det var några av dessa hjälpsamma pojkar, som hade sitt finger med i spelet, när tre av Gesundas sötaste flickor ”rövades” bort och blev fruar på andra sidan Kölen, är inte helt otroligt.

Trots beredskapstiden i Sverige, med ständiga inkallelser, kunde verksamheten i den nya folkparken någorlunda upprätthållas under alla krigsåren. Under senare delen av 40-talet började emellertid intresset för verksamheten att avtaga. De gamla vapendragarna från de första åren började lägga av, och intresset bland de unga, som skulle träda till, var inte lika brinnande. Dessutom hade tankar framförts att bygga en bystuga i Gesunda. Då skulle man kunna få en lokal, som kunde användas året runt och även tjäna andra ändamål än enbart dans. I början av 50-talet var dessa planer så pass långt framskridna, att tomt för byggande av bystuga anskaffats. I det läget beslöt ledningen för Gesunda Folkpark att avveckla rörelsen, och inventarierna såldes på en intern auktion bland medlemmarna. De medel som auktionen inbringade blev grundplåt i en fond för det planerade bygget. Föreningen Gesunda Bystuga konstituerades, och flera av dessa pojkar, vilka varit med om att bygga Gesunda Folkpark, kom att verka i den nya föreningen. Men det är en annan historia.

Gunnar Fältgårdh